

8.41x24.77	1	עמוד 26	הארץ - the marker	18/06/2013	37469831-1
המרכז האקדמי למשפט ועסקי - 26330					

## אחריות תאגידית ליעד אורתור

# לחייב חברות בדיווח חברתי וסביבתי

«אפל, גוגל, HSBC, נייקי וחברות רבות אחרות, מוצאות עצמן באחרונה בלבה של התרחשות ציבורית תוספת. סוגיות כמו התחמקות מן גלובליות, אי לקיחת אחריות על מערך הייצור במדינות מתפתחות, מימון פרויקטים התורמים לתופעת ההתחממות הגלובלית, הן ההמחשה לפעילות התאגידים הנתקלת בתקופה האחרונה בתמרור עצור ציבורי. עיקר הטענה הציבורית היא כי התנהגות התאגידים היא התנהלות בלתי אחראית. אך מהי למעשה אחריות תאגידית? אחריות תאגידית של עסקים היא תפישת עולם הטוענת כי על תאגידים עסקיים (ובכלל זה חברות ציבוריות, פרטיות, ממשלתיות ועירוניות) מוטלת אחריות רחבה יותר מאשר הראגה הבלעדית לשורת הרווח הכספי. בבסיס גישה זו מצויה ההבנה כי תאגיד משפיע באופן מהותי על חייהן ובריאותן של קבוצות רבות באוכלוסייה, ובכל פעם שהוא פוגע באחת מהן, הוא למעשה מייצר עלות חברתית או סביבתית למוצרי ושירותיו. אלה הן העלויות החיצוניות, שבפועל לא מוצאות את דרכן אל המאזן השנתי של החברה, אך מגיעות לכיס ולבריאות של הציבור כולו.

נקודת הפתיחה של הגלגול הנוכחי של האחריות התאגידית התייחסה לפני 21 שנה בוועידת האו"ם לסביבה ופיתוח שנערכה ב-1992 בריו דה ז'ניירו שבברזיל, ובה השתתפו לראשונה נציגי המגזר העסקי. בוועידה זו הונחו היסודות הראשונים לציפייה שתאגידים רבילאומיים ומקומיים ידווחו, באופן וולונטרי, על השפעתם החברתית והסביבתית. ביולי 2001 קבעה הנציבות האירופית כי אחריות תאגידית מושתתת על יסוד התנדבותי. באירועים היסטוריים אלה נוצקו היסודות לביסוס גישת האחריות התאגידית כתפישת וולונטרית המצויה במרחב של "מעבר לרף הציות" (Beyond compliance). גישה וולונטרית זו נתנה יד חופשית לתאגידים בבחירת היקף יישום האחריות התאגידית המתאים להם, אל מול מכלול שיקוליהם העסקיים והתחרותיים. ניתן אף לייצר קו שיוך דמיוני בין גישה זו לבין תפישת ה"לסה פייר": שתיהן מבוססות על מתן אוטונומיה ויד חופשית לתאגידים בקביעת הנורמות וערכי השוק הרצויים להם. אך לא עוד.

בנוגע לבחון את היקף אימוץ גישת האחריות התאגידית בעשור האחרון, מעציב למצוא כי רק מתי מעט בחרו לאמץ וליישם את הגישה. היקף האימוץ הנמוך, במקביל להחמרת המשבר הסביבתי והחברתי העולמי, מביאים לכך שבעולם כולו מתרחש בעצם ימים אלה שינוי פרדיגמטי מרחיק לכת בכל האמור לגישת האחריות התאגידית. לא עוד גישה וולונטרית, כי אם גישה מעוגנת ומחויבת בחוק. ניתן לשייך את נקודת המפנה הרשמית ל-16 באפריל 2013, עת הודיעה הנציבות האירופית כי בכוונתה לקדם רגולציה כופה בנושא הדיווח החברתי והסביבתי של תאגידים, כפי שכבר עשו חלק ממדינות אירופה. הודעה זו מכה גלים בכל רחבי העולם, וכבר עתה חוללה שינוי של ממש בשיח הציבורי והמקצועי.

על שולחן הכנסת ה-19 הונחה הצעת חוק שעומדת לחייב חברות ממשלתיות לפרסם דו"ח אחריות תאגידית, וקיימים מהלכי חקיקה נוספים, הנמצאים בתהליכי עבודה מקדימה, שכוונתם להרחיב חייב זה לכלל התאגידים הגדולים הפועלים במשק הישראלי, ובכלל זה חברות ציבוריות, פרטיות, עירוניות וממשלתיות. הצעות חוק אלה משרות על קפיצת דרך של ממש בכל האמור לאימוץ אחריות תאגידית בישראל, וישומו את מדינת ישראל על מפת האחריות התאגידית העולמית כאחת המדינות המתקדמות ביותר בתחום.

הכותב הוא ראש תחום דיווחי קיימות, המכון לאחריות תאגידית, המרכז האקדמי למשפט ולעסקים